

מאחורי הפרוטוקול של

קצה היד

עשרה גברים וצעירה אחת ישבו כתא המסורג של אולם בית המשפט הצבאי בקהיר. ההאשמות נגדם נשמעו משונות, שייכות יותר לפוליטון של ילדים מאשר לעניין של חיים ומוות. אך לממשלת מצרים לא היה איכפת. היא התעלמה מהתנצחויות ישראל ואיומי ח-כיה, מהתערבות משלחות זרות ומאלפי מברקים: המשפט היה דרוש לה לצרכים פנימיים.

שורת הפניגורים והקהל באולם בית המשפט

— 9'21 —

השלישית פרצה בכיסו של צעיר יהודי, שעה שעמד להכנס לקולנוע ריו, במרכז האירופי של אלכסנדריה הסמל חסן עתא, שתפקידו המיוחד היה לעמוד בפתח הקולנוע ולשמור פן ינסה מישהו להגניב פצצות פנימה, אך לעזרת הבחור האומלל, עוד להעבירו אבמבולנס לבית החולים. תוך כדי כך, נפל מכיסו החרוך של הצעיר נרתיק של משקפיים.

הנרתיק, בתוספת כמה גראמים של חומר תבערה, הבהירו מיד לבולשת כי בין פיליפ נתנון והדליקות המסתוריות קשר הדוק. היא עצרה אותו לחקירה.

סתם ככה...

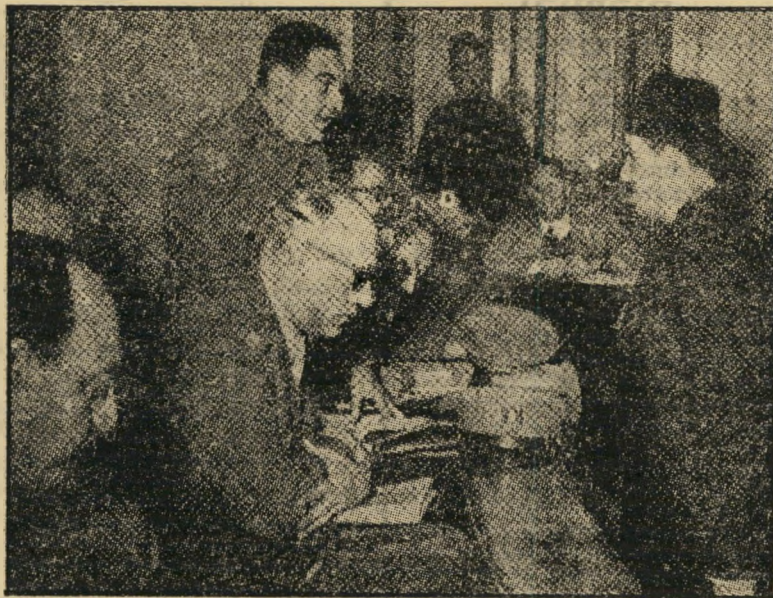
באותו רגע ועד הופעת ה-11 בבית המשפט, התנהל הכל לפי כללי הסיפור הבלשי הקלאסי. קשה היה להבין כיצד יכול היה כל זה להיות אמיתי. בביתו של נתנון גילו הבלשים מעבדה לצילומים, מעט חומר נפץ ותמונות של ידידי העצור. הם הכירו מיד אחד הידידים: ויקטור לוי, סטודנט להנדסה חשמלית ומתחך.

לוי נצטרף, הובא לחקירה, הודה כי — יחד עם נתנון — ביצע את שורת ההצעות. מדוע? שאלו החוקרים. מפני שהאמן, כאורח מצרי נאמן, כי אמריקה פועלת נגד האינטרסים של מצרים. למה, אם כן, הבער? תם גם את משרד-הדואר? המשיכו החוקרים לשאול. "סתם ככה", היתה, לדברי החובע, תשובתו של לוי, "לשם התמחות". נתנון ולוי הודו כי היה להם שותף שלישי: רוברט דאסא, פקיד בן 21. דאסא נעצר אף הוא, מסר שמות נוספים. תוך ימים אחדים, הגיע מספר העצורים לכמה עשרות. הם רוכזו בקהיר, הטיפול בהם הועבר לידי שרותי-הבטחון, שלא היססו להשתמש בכל צורות הלחץ. אחת העצורות, ויקטורין נינו, ניסתה להתאבד: עצור שני קפץ מחלון בשעת חקירה. אך לקהל הרחב לא נודע הרבה.

11 יהודים שימושיים

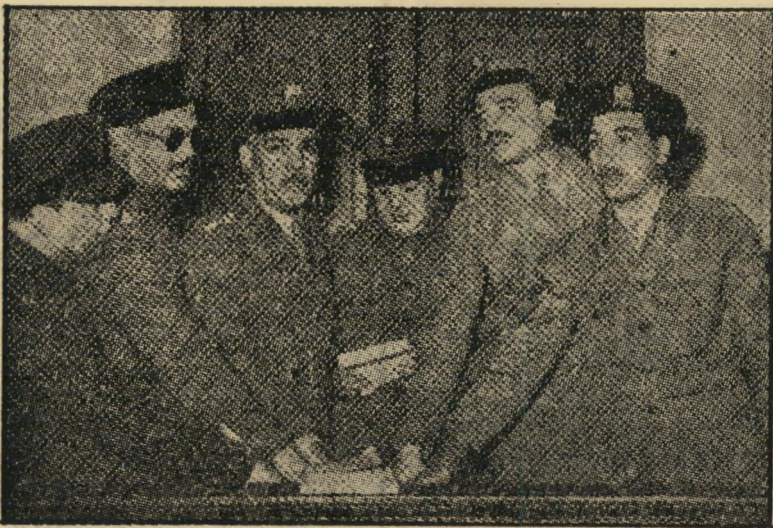
לא היה זה מקרה שהמשפט התחיל דווקא במועד שהתחיל. לפני כן, ניקר במחשבה הציבורית המצרית רק נושא אחד: תליית מנהיגי האחים המוסלמים. גם בעולם המוסלמי סערו הרוחות נגד מעשיהם של ראשי ההפיכה המצרית; לגמאל עבד אל-נאסר שותף היה דרוש נושא חדש להסית את דעת ההמונים. הם בחרו ב-11 היהודים.

המשפט התמשך בעצלתיים חדגוניים. יחד אתו נמשכו המשפטים נגד מנהיגי האחים הנמוכים יותר. בעיני רוב האזרחים המצריים, היו שני המשפטים נעדרים מתח וענין. אולם המשטר עצמו ישב על חבית חומר נפץ; כל רגע עלול היה לקרות משהו, שיצריך תגובה מהירה ואכזרית מצד קציני ההפיכה. במקרה זה, יהיו זקוקים לנשוא צדדי, שילהיב ויעסיק את דעת הקהל. היו כל הסיכויים כי פסקדין חמור ואכזרי נגד 11 היהודים עלול להראות לקצינים כמצעצי מצויין לצורך זה.

כבאי מאכסנדריה מעיר על תבערה בקולנוע

— לויטור —

השופטים נשבעים לפני התחלת המשפט

— לויטורין —

גנרמה עלידי אותו חומר ש"צית את תיבות רדהדואר הראשי של אלכסנדריה. שלושה ארגונים נשרפו, אחד העובדים נכחה בו רועו. "אנחנו לא ידענו עדיין שזה מעשה של מרגלים", קבע הער, קצין בולשת אלכסנדרוני, "אבל רשמנו את הדבר והכינינו". הם לא חיכו הרבה. כעבור כמה שבועות, פרצה דליקה במשרד לשכת-המודיעין של השגרירות האמריקאית בקהיר. התבערה

היה הנחת חומר תבערה בארגוני-דואר במשרד רדהדואר הראשי של אלכסנדריה. שלושה ארגונים נשרפו, אחד העובדים נכחה בו רועו. "אנחנו לא ידענו עדיין שזה מעשה של מרגלים", קבע הער, קצין בולשת אלכסנדרוני, "אבל רשמנו את הדבר והכינינו". הם לא חיכו הרבה. כעבור כמה שבועות, פרצה דליקה במשרד לשכת-המודיעין של השגרירות האמריקאית בקהיר. התבערה

לעומת משפטם של האחים המוסלמים (הטולם הזה 896) היה משפט 13 הנאשמים בריגול למען ישראל עניין משני, כמעט צנוע. בעוד שעל דוכן השופטים במשפט הראשון ישבו חברי מועצת ההפיכה, היו שופטי 11 היהודים קציני-צבא רגילים. אמנם, הקדישה העתונות המצרית את כותרותיה הראשיות לתיאור המאורע — אך ליום אחר בלבד. יומיים לאחר פתיחתו, לא זכה המשפט אלא למקום המוקדש בדרך כלל לסיפורים סנסציוניים רגילים.

העתונות הזכירה כי היה זה המקרה השני שבו עמדו נאשמים ציוניים בפני בית משפט מצרי, לתת דין על מעשים מחתרתיים בלתי-חוקיים שביצעו על אדמת מצרים. בפעם הראשונה היו אלה שני אנשי לח"י אליהו בית-צורי ואליהו חכים (הטולם הזה 891) שרצחו את הציג הבריטי לורד מויך. הפעם, התרעמו כותבי המאמרים, התנכלו הצינונים למצרים עצמה.

בכתב האשמה נאמר: אברהם דר, קצין שירות הריגול של צבא ישראל שנשלח במיוחד למצרים, כונן כנופיה של 12 יהודים מקומיים שמטרתה היתה להעביר סודות צבאיים, כלכליים ומדיניים ממצרים לישראל, כדי לאפשר לישראל לתקוף את מצרים ולחזור לחוכה.

חברי הכוניה, לדברי האשמה, הקימו בתי מלאכה לייצור חומר נפץ, הניחו פצצות תבערה במקומות ציבוריים וכן התקשרו עם אויבי מצרים.

איבת הצינונות

"משפטם של נאשמים אלה", הכריז החר בע סכרי עכו אל-נביא, בעל ההופעה הקפי דנית וחבוש טרבוש אדום לראשו, "הוא משפטה של הצינונות... הצינונות קמה על יסוד האיבה לערבים. תחילה תקפה את פלסטין; אחר כך קבעה כקו מדיניותה כל דבר העלול לגרום נזק לערבים. מצרים — לנה העולם הערבי — היתה למטרה ראשונה של האיבה הצינונית."

משך שעותיים נאם החובע. הוא צייר תמונה מפורטת של הקבוצה, פעולותיה, הקשר שלה עם ישראל דרך "משרד ראשי" בפאריס, שלבי החקירה, ידווי הנאשמים. לאימות דבריו, הודיע, יש לו 25 עדים שישפכו אור על אחת הפרשות האפלות ביותר בתולדות המשפט המצרי, יפקחו את עיני האזרחים על פעולות הריגול, אשר איש מהם לא שם לב עד כה.

יושב ראש בית המשפט, במדי אמירלאי (אלוף) של חיל-הרגלים, נתן את הפקודה, העדים החלו מופיעים. סיפוריהם היו כמעט זהים. אחרי הופעת העו החמישי, כבר לא היה להם מה להודש. אולם הם המשיכו להופיע, להוסיף פרטים ופרטירפרטים על מעשיהם של סוכני ישראל.

הכיס בווער

המייבצע הראשון של המחתרת הצינונית

• שנים ברחו, לדברי המצרים, לישראל.

בשעה שאשכול הבטיח מעל במת הכנסת כי האינזכס יעלה במשך השנה ב-12 נקודות, לכל היותר.

המצב לא הביא את שרה-אוצר לידי יאוש. עוד נותרו לו שלושה חודשים עד סוף השנה, בהם יוכל לנסות ולהוריד את האינזכס המתמדר. אמנם הוא לא היה מסוגל לצאת על מחלקת-הסטטיסטיקה לחשב את יוקר-המחיה לפי רצונו. אולם הוא הקציב סכומי-כסף ניכרים כסובסידיות לבגנות, שעו- עית ירוקה וכרובית, הצליח להוריד את

רות. המשקפים הכלכליים היו משוכנעים כי הגבלות אלו יאלצו את החברות להתחיל להוריד את מחירי המגבוה.

החרוגה לא נשמעה

חודש ספטמבר 1954 מצא את שרה-אוצר, לוי אשכול, במצב בלתי נעים: נתגלה כי אינזכס יוקר-המחיה עלה במשך השנת החודשים של השנה ב-15 נקודות, בה

• מ'212 נקודות ל-227 נקודות.

כי הוא היה עסוק משך חודשים רבים במחקר מעמיק על פעילות חברות הסקריפ בארץ. מסקנות המחקר: מרבית תעודות השי וחבילות-המזון הן הברחות. יש לחסל את חברות הסקריפ השונות במהירות האפשרית, להקים במקומן חברה אחת, שתהיה נחונה לפיקוח ממשלתי חמור.

השבוע היה ברור כי הממשלה קיבלה את מסקנותיו של פיקר: טבעת המצור על 27 חברות הסקריפ הפועלות בארץ נתהדקה על ידי כמה וכמה הגבלות המור

בסופו של דבר למנהל-המשרד, על אפם ועל המתים של הפקידים, שהיו גבוהים ממנו בדרגה. אולם המינוי בא במאוחר: במהרה נולדה הקואליציה. משרד המסחר והתעשייה עבר לידי ברונשטיין. דב יוסף נתמנה לתפקיד שר הפיתוח. ד"ר פיקר פרש ממשרתו, נתמנה לתפקיד סגן מנכ"ר הממשלה ומרכז ועדת השרים הכלכליים, נעלם מאופק הפעילות הממשלתית.

רק בשבוע שעבר שב המרצע הקרוי פיקר ויצא מתוך השק הממשלתי: התברר